Gemeente Voorschoten

Informatiebrief

Zaaknummer:	Z–23/080541
Documentnummer:	370929
Datum:	Dinsdag 7 november 2023 Verzonden 8 november 2023
Onderwerp:	Doordecentralisatie maatschappelijke zorg
Portefeuillehouder:	Wethouder Schokker
Bijlage(n):	Nee

Geachte Raad,

Het Rijk heeft in 2017 aangekondigd Beschermd Wonen door te decentraliseren, van centrumgemeente Leiden naar alle 13 gemeenten in Holland Rijnland. Deze doordecentralisatie is door het Rijk meerdere malen uitgesteld. Het is op dit moment nog niet duidelijk wanneer het Rijk een besluit over de doordecentralisatie zal nemen.

De gemeenten in Holland Rijnland hebben echter besloten niet te wachten op het Rijksbesluit. Per 1 januari 2023 heeft Holland Rijnland zowel beschermd wonen als de maatschappelijke opvang doorgedecentraliseerd. Vanaf deze datum zijn alle gemeenten zelf verantwoordelijk voor de opvang en ondersteuning van haar inwoners. Voor de inwoners die meer toezicht en ondersteuning nodig hebben wordt deze opvang en ondersteuning op Holland Rijnlandniveau geregeld.

De Leidse Regio heeft besloten de aanpak van de maatschappelijke zorg vanuit ‘één gebied, één opgave, één plan’ samen uit te voeren. Voor de verdere transformatie van de maatschappelijke zorg is vanaf 1 januari een programmateam Maatschappelijke zorg Leidse regio ingericht. Het programmateam werkt samen met partners ((zorg)aanbieders, woningcorporaties, welzijnsinstellingen ed.) aan de transformatie van de Maatschappelijke Zorg. Om deze samenwerking binnen de Leidse Regio te formaliseren is een samenwerkingsovereenkomst opgesteld waarbij de gemeente Leiden als centrumgemeente is aangewezen. De samenwerkingsovereenkomst is dit voorjaar voor een zienswijze aan u voorgelegd. Binnenkort wordt het verzoek vanuit de colleges aan u gedaan om toestemming te verlenen deze samenwerking formeel te mogen aangaan.

Nu de eerste resultaten van de doordecentralisatie zichtbaar beginnen te worden brengen wij u graag op de hoogte over de huidige stand van zaken en aanstaande ontwikkelingen rondom de

Maatschappelijke zorg in de Leidse regio en Holland Rijnland. Deze ontwikkelingen worden uiteraard ook opgenomen in het programmaplan Maatschappelijke zorg Leidse regio dat begin 2024 gereed zal zijn. U ontvangt deze brief ter informatie.

Achtereenvolgens gaan wij in op de volgende onderdelen:

1. Wonen met ondersteuning Leidse regio
2. Maatschappelijke opvang Leidse regio
3. Programmaplan Maatschappelijke zorg Leidse regio
4. Specialistische Maatschappelijke zorg Holland Rijnland

1. Wonen met ondersteuning Leidse regio (voorheen beschermd wonen)

Om uitvoering te geven aan de doordecentralisatie van Wonen met ondersteuning heeft de Leidse regio in 2021 de Inkoopstrategie vastgesteld. Aan de hand van de inkoopstrategie heeft een aanbesteding plaatsgevonden waarbij ambulante begeleiding, dagbesteding en wonen met ondersteuning is ingekocht volgens het zogeheten arrangementenmodel. Het werken met arrangementen bewerkstelligt een meer gedifferentieerd woonzorglandschap. Lichtere ondersteuning met scheiden wonen-zorg waar dat kan en zwaardere ondersteuning, soms intramuraal, waar dat nodig is. Dit noemen we de ambulantisering. De verschillende varianten van wonen met ondersteuning in de Leidse regio zijn van licht naar zwaar: ambulant plus, begeleid wonen, beschut wonen en beschermd wonen. De varianten zijn in onderstaande tabel kort toegelicht. Cliënten ontvangen afhankelijk van hun ondersteuningsbehoefte één van deze varianten voor Wonen met ondersteuning aangevuld met individuele begeleiding en eventueel dagbesteding.

Soort voorziening	**Omschrijving**
Ambulant plus	Cliënt woont geheel zelfstandig en heeft ambulante begeleiding op geplande tijden. Er is sprake van 24/7 oproepbare begeleiding in geval dit nodig is.
Begeleid wonen	Client woont in een geclusterde woonvorm met gemeenschappelijke ruimtes. Naast ambulante begeleiding op geplande tijden kan cliënt 24/7 oproepbare begeleiding oproepen in geval dit nodig is. De ambulant begeleider komt daarnaast op ongeplande momenten langs om te monitoren of verdere ondersteuning noodzakelijk is.

Beschut wonen	Client woont in een geclusterde woonvorm met gemeenschappelijke ruimtes. Naast ambulante begeleiding op geplande tijden kan cliënt 24/7 oproepbare begeleiding oproepen in geval dit nodig is. Tevens is de ambulante begeleiding dagelijks een aantal vaste uren aanwezig op de groep.
Beschermd wonen	Client woont in een geclusterde woonvorm. Naast ambulante begeleiding op geplande tijden is gedurende de dag begeleiding op de groep aanwezig en ’s nachts een slapende of wakende wacht.

Wachtlijst Wonen met Ondersteuning Leidse regio is stabiel

Voor 1 januari 2023 konden inwoners uit Holland Rijnland in elke gemeente binnen Holland Rijnland aanspraak maken op een beschermde woonvorm. Na de doordecentralisatie is het uitgangspunt dat inwoners in hun eigen gemeente of subregio terecht kunnen voor wonen met ondersteuning.

Na de implementatie van de doordecentralisatie van Wonen met ondersteuning stonden op 1 januari 2023 56 cliënten uit de Leidse Regio op de wachtlijst voor Wonen met ondersteuning om te worden geplaatst in een woonvorm voor begeleid, beschut of beschermd wonen. Voor de monitoring van Wonen met ondersteuning beschikt de Leidse regio over een ‘Dashboard’. Uit de gegevens van het dashboard blijkt dat op 1 juli 2023 50 inwoners van de Leidse regio op de wachtlijst staan. De wachtlijst is dus enigszins verminderd en wordt als stabiel gekenmerkt.

Ook staan er nog enkele cliënten van de Rijnstreek en van de Duin- en Bollenstreek op de wachtlijst. Het gaat hier om cliënten die al vóór 1 januari 2023 een indicatie voor Wonen met ondersteuning hadden voor wie overgangsrecht van toepassing is en waarbij is gekozen voor de meest cliëntvriendelijke oplossing. Deze cliënten behouden de keuze om hun hersteltraject in de locatie voor Wonen met ondersteuning van hun keuze, in dit geval in de Leidse regio, te volgen. In samenwerking met de subregio van herkomst wordt op cliëntniveau ook afgestemd wat de best passende oplossing is. Over cliënten met een indicatie vanaf 1 januari 2023 geldt de afspraak dat zij in de eigen subregio hun hersteltraject aangeboden krijgen tenzij plaatsing elders noodzakelijk is. Het dashboard laat zien dat na 1 januari 2023 slechts één client uit een andere subregio is aangemeld op de wachtlijst voor Wonen met ondersteuning in de Leidse regio. Het lijkt er op dit moment op dat elke subregio is staat is om hun eigen cliënten een passend hersteltraject aan te bieden.

De gemiddelde wachttijd vóór de doordecentralisatie op 1 januari 2023 was 13,7 maanden. De wachttijd voor Wonen met ondersteuning in de Leidse regio laat op 1 juli 2023 geen significante

verschillen zien. De wachttijd van een jaar wordt gezien als acceptabel, gezien de huidige woningnood en het voorkomen van leegstand. Indien een inwoner met spoed een Wonen met ondersteuningsplek nodig heeft, wordt er maatwerk geleverd om dit te realiseren.

Scheiden wonen-zorg, ruim 80% is gerealiseerd

Onderdeel van de ambulantisering is het scheiden van wonen-zorg. Bij scheiden wonen-zorg betaalt cliënt zelf de woonlasten zoals de huur. Scheiden wonen-zorg is in tegenstelling tot intramuraal verblijf zo gewoon mogelijk wonen tijdens een hersteltraject hetgeen bevorderend is voor het herstel. De doelstelling in de inkoopstrategie is 80% tot 100% scheiden wonen-zorg. Bij de woonzorglocaties in de Leidse regio is inmiddels in meer dan 80% sprake van scheiden wonen-zorg. De doelstelling is behaald en scheiden wonen-zorg zal de komende jaren nog toenemen.

Opbouw- en herverdelingsopgave Wonen met ondersteuning in de Leidse regio

De Leidse regio beschikt over 187 plekken voor wonen met ondersteuning. In 2032 zijn naar verwachting 193 plekken nodig. Het gaat hier om een zeer bescheiden opbouwopgave. Door monitoring van de wachtlijst zal op termijn duidelijk worden of deze opbouwopgave moet worden gerealiseerd. Het doel is om vraag en aanbod van de plekken in balans te houden.

Rivierduinen (GGZ) heeft zich niet ingeschreven voor de aanbesteding van het arrangementenmodel, hierdoor moeten zij hun Wonen met ondersteuning plekken afbouwen. Rivierduinen beschikt over 25 plekken, waarvan 20 in Leiden en 5 in Oegstgeest. Met Rivierduinen is een continueringsovereenkomst aangegaan in afwachting van de heropbouw van GGZ-plekken in de Leidse regio van een andere aanbieder. Momenteel wordt gewerkt aan de ontwikkeling van 17 á 20 GGZ plekken in de gemeente Voorschoten (Huize Bijdorp) met woningcorporatie De Sleutels en aanbieder Anton Constandse. Het gaat hier om een locatie voor beschut wonen. De verwachting is dat deze plekken in 2026 worden gerealiseerd. Het heropbouwen van GGZ-plekken in Voorschoten geeft ook invulling aan de herverdelingsopgave binnen de Leidse regio, waarbij Leiden plekken afbouwt en overige Leidse regiogemeenten plekken opbouwen. Het programmateam Maatschappelijke zorg voert momenteel verkennende gesprekken met woningcorporaties en aanbieders voor Wonen met ondersteuning om nog een tweede locatie, in dit geval begeleid wonen, voor cliënten met GGZ-problematiek te ontwikkelen.

2. Maatschappelijke opvang Leidse regio

Bij de Maatschappelijk opvang gaat het om de opvangvoorzieningen voor dak- en thuislozen. Deze bestaan uit één centrale oftewel regionale opvanglocatie, te weten De Nieuwe Energie in Leiden en lokale opvanglocaties in de gemeenten van de Leidse regio. Vanaf 1 januari 2023 hebben alleen dakloze inwoners die 24/7-uurs toezicht en begeleiding nodig hebben, toegang tot de regionale daklozen opvang. Deze opvanglocatie valt onder de specialistische Maatschappelijke zorg en wordt door de 13 gemeenten van Holland-Rijnland gezamenlijk bekostigd. De dak- en thuislozen met herkomst Leidse regio en die geen 24/7 toezicht en begeleiding nodig hebben worden opgevangen in de lokale opvanglocaties. Dit zijn kleinschalige opvanglocaties in de wijk. Het eerste half jaar van 2023 zijn 22 dak- en thuislozen opgevangen in de lokale dak- en thuislozenopvang.

Momenteel worden alleen dak- en thuislozen opgevangen in de lokale opvang als deze niet zelfredzaam zijn als gevolg van psychiatrische problematiek, schulden en geen ondersteuningsmogelijkheden hebben binnen het sociaal netwerk.

Het Nationale Actieplan Dakloosheid krijgt vorm in het programmaplan Maatschappelijke Zorg Leidse Regio. Hierin is specifiek aandacht voor een bredere groep daklozen waaronder de zogenoemde ‘economische daklozen'. De Leidse Regio heeft geen zicht op de brede groep dak- en thuislozen omdat zij niet in een Maatschappelijke opvanglocatie verblijven. Om hier zicht op te krijgen wordt in 2024 meegedaan aan een onderzoek naar de omvang van deze groep dak- en thuislozen met de zogeheten ETHOS-telmethode. Naast de telling van dak- en thuislozen neemt de Leidse regio in 2024 deel aan de Preventiescanner dakloosheid van onderzoeksbureau Impuls. De preventiescanner dakloosheid geeft de Leidse regio inzicht in de aanpak van dakloosheid in de Leidse regio en zo worden hiaten in de aanpak inzichtelijk gemaakt. Het programma Maatschappelijke zorg Leidse regio zal aan de hand van de resultaten van de ETHOS-telmethode en de Preventiescanner dakloosheid interventies ontwikkelen om dakloosheid in de Leidse regio te verminderen.

3. Programmaplan doorontwikkeling Maatschappelijke zorg Leidse regio

De Leidse regio ontwikkelt vanuit de visie één regio, één opgave en één plan een programmaplan Maatschappelijke zorg met betrekking tot de veranderopgaven waar we voor staan volgens het beleidskader maatschappelijke zorg Holland Rijnland 2017 – 2025. Het programmaplan Maatschappelijke zorg wordt samen met onze strategische partners en

ervaringsdeskundigen van de Leidse regio opgesteld. Wij verwachten het programmaplan begin 2024 met u te kunnen delen. U wordt hierover nader geïnformeerd.

4. Specialistische Maatschappelijke zorg Holland Rijnland

Voor enkele doelgroepen wordt op Holland Rijnlandniveau ondersteuning georganiseerd. Het gaat hierbij om cliënten die behoefte hebben aan specialistische voorzieningen waar 24/7 toezicht en begeleiding kan worden geboden. Bij deze doelgroepen is doorgaans sprake van meervoudige complexe problematiek waardoor specialistische ondersteuning nodig is. De verschillende doelgroepen zijn in onderstaande tabel kort toegelicht. Vanwege het relatief kleine aantal cliënten en de specialistische ondersteuningsvraag is het niet mogelijk om deze ondersteuning op subregionaal niveau te organiseren. Naast deze beschermde woonvormen valt ook de centrale opvang voor dak- en thuislozen (De Nieuwe Energie) onder de specialistische maatschappelijke zorg. De dertien gemeenten van Holland Rijnland hebben de gemeente Leiden gemandateerd tot het uitvoeren van de specialistische Maatschappelijke zorg. Om deze samenwerking te formaliseren is ook voor Holland Rijnland een samenwerkingsovereenkomst opgesteld. Binnenkort wordt, gelijktijdig met de samenwerkingsovereenkomst Leidse Regio, het verzoek vanuit de colleges aan u gedaan om toestemming te verlenen deze samenwerking formeel te mogen aangaan.

Soort voorziening	**Beschrijving**
Specialistisch Wonen met ondersteuning	Wonen met ondersteuning voor cliënten met meervoudige complexe problematiek. Naast GGZ-problematiek is er doorgaans sprake van één of meerdere bijkomende problemen zoals bijvoorbeeld verslaving en/of gedragsproblematiek en/of licht verstandelijke beperking en/of een lichamelijke beperking.
Traject woonbegeleiding na verslavingsbehandeling	Wonen met ondersteuning voor cliënten met GGZ-problematiek, al dan niet in combinatie met een licht verstandelijke beperking, die na het volgen van een detox-traject in een verslavingskliniek, niet in staat zijn zelfstandig te gaan wonen met ambulante begeleiding.
Traject woonbegeleiding ouder-kind	Wonen met ondersteuning voor cliënten die zwanger zijn of jonge kinderen hebben en bij wie sprake is van GGZ-problematiek, al dan niet in combinatie met een licht verstandelijke beperking en die niet in staat zijn zelfstandig te wonen. Het gaat hier om kortdurende trainingstrajecten
Centrale opvang voor	Op de locatie De Nieuwe Energie worden cliënten die dak- en

dak- en thuislozen	thuisloos zijn én behoefte hebben aan 24/7 toezicht en begeleiding opgevangen. Er is sprake van multiproblematiek én dakloosheid.

Wachtlijst specialistische Maatschappelijke zorg

Op 1 juli 2023 is de wachtlijst voor specialistisch Wonen met ondersteuning ongeveer 70 cliënten. Dit is zonder de maatschappelijke opvang omdat daar geen wachtlijst voor geldt. De maatschappelijke opvang is altijd beschikbaar. De gemiddelde wachttijd (tijd dat iemand op de wachtlijst stond vóór uitstroom van de wachtlijst) was gedurende 2022 13,7 maanden. Gedurende de eerste helft van 2023 is dit 10,7 maanden, waarbij opgemerkt dient te worden dat, omdat het gaat om gemiddelden, dit cijfer nog kan veranderen gedurende het tweede half jaar.

In principe wordt binnen de specialistische Maatschappelijke zorg ook gestreefd naar een gemiddelde wachttijd van ongeveer één jaar. Echter, vanwege de specialistische ondersteuningsvraag is de doorstroom van cliënten over het algemeen minder hoog en zijn de wachttijden daardoor wisselend. Verwacht wordt dat maatregelen die subregionaal getroffen worden (preventie en ambulantisering) op termijn effect zullen hebben op de instroom op de wachtlijst van de specialistische Maatschappelijke zorg. Daarnaast is er een regionale opbouwopgave om 20 extra plekken te realiseren. Vijf van deze plekken zijn dit jaar gerealiseerd en over de overige plekken worden gesprekken gevoerd.

Afsluitend

Zoals u uit de bovenstaande informatie kunt lezen zijn er in 2023 al een aantal mooie stappen behaald op de transformatieopgave Maatschappelijke Zorg. Begin 2024 zal u verder geïnformeerd worden over de ontwikkelopgaven waar de Leidse Regio de komende jaren mee aan de slag zal gaan op het gebied van Maatschappelijke Zorg.

E.A. van Wattingen,
gemeentesecretaris

drs. N. Stemerdink,
burgemeester

Deze brief is digitaal vastgesteld. Hierdoor staat er geen fysieke handtekening in de brief.